

Směrnice BOZP

Práce ve výškách a nad volnou hloubkou

Vypracoval: Ing. Jan Drapáč, Mgr. Klára Šestáková

Odsouhlasil: Ing. Jan Drapáč

Schváleno na poradě Country Managementu dne: 16.3.2021

Publikováno dne: 22.3.2021

Tato směrnice nabývá platnosti a účinnosti dnem publikace

Vypracováno na základě směrnice HeidelbergCement Work at height verze 2.1. vydané 01/2021, dostupné zde: <https://hcgrouppnet.sharepoint.com/sites/intranet-organisation/en-US/Departments/GHS/Pages/default.aspx>

1. Účel

Tato směrnice poskytuje všem zaměstnancům a smluvním partnerům obecná základní pravidla a stanovuje minimální požadavky, které je nutné dodržovat při práci ve výškách a nad volnou hloubkou.

V případě, že se tato pravidla liší od minimálních požadavků stanovených právními předpisy, pak musí být dodrženo přísnější pravidlo.

2. Cíl

Cílem tohoto dokumentu je stanovit pravidla pro práci ve výškách a nad volnou hloubkou, zvýšit povědomí o možných rizicích při práci ve výškách a nad volnou hloubkou a minimalizovat možnosti nehody při pracích ve výškách a nad volnou hloubkou přijetím odpovídajících opatření.

3. Rozsah působnosti

Tato směrnice je určena pro všechny závody a provozovny společností náležejících do skupiny HeidelbergCement v České republice (dále označovaných jednotlivě též jako „**Společnost**“) a po schválení je závazná jak pro všechny zaměstnance těchto společností, tak pro všechny další osoby, které vykonávají v daných závodech a provozovnách příslušné práce, tedy např. pro dodavatele (např. na základě odkazu v příslušných dodavatelských smlouvách).

4. Povinnosti

Zaměstnanci Společnosti a její smluvní partneři jsou povinni:

- postupovat podle bezpečných pracovních postupů s použitím požadovaných ochranných prostředků;
- oznámit jakékoliv bezpečnostní riziko, které rozpoznají, svému vedoucímu nebo jinému nadřízenému;
- používat předepsané OOPP, vybavení a bezpečnostní zařízení v souladu se školením a pokyny;
- odložit nebo zastavit práci ve výškách a nad volnou hloubkou, pokud si myslí, že by tato práce mohla bezprostředně ohrožovat jejich životy nebo zdraví, a požádat nadřízeného o další pokyny. Práce ve výškách a nad volnou hloubkou může být znovu zahájena až poté, co pracovníci obdrží pokyny, a nebezpečí bude minimalizováno.

5. Definice

“Ve výšce a nad volnou hloubkou”	Místo je “ve výšce nebo nad volnou hloubkou”, pokud zde existuje riziko pádu dolů jak osoby, tak i jakéhokoliv předmětu / materiálu. Místo je ve výšce vždy, pokud leží ve výšce nad 1,5 m nad okolní úrovní a osoby nacházející se v menší vzdálenosti jak 2 m od nezajištěného okraje.
Kompetentní osoba	Osoba, která je dostatečně odborně vyškolená a má odpovídající zkušenosti nebo znalosti pro identifikaci stávajících a předvídatelných rizik v pracovním prostředí nebo pracovních podmínkách, které jsou pro zaměstnance nehygienické, rizikové nebo nebezpečné, a osoba, která má oprávnění k přijetí okamžitých nápravných opatření k eliminaci těchto rizik.
Mobilní zdvihací plošina (MZP)	Mobilní zdvihací plošina (MZP) je mechanické zařízení sloužící k dočasnému přístupu osob nebo vybavení k nepřístupným oblastem, obvykle ve výšce. Skládá se minimálně z pracovní plošiny s ovládacími prvky, rozšiřující se konstrukce a podvozku. Příkladem jsou nůžkové zvedáky či hydraulické plošiny.
Záchytný systém	Kombinace schválených bezpečnostních prostředků jako jsou popruhy, řemeny, zpomalovací zařízení, spouštěcí lana, horizontální a / nebo vertikální záchranné pásy a kotvící body, vzájemně propojené za účelem zabránění volnému pádu.

Zadržný systém	Schválené zařízení a veškeré jeho potřebné součásti, jejichž kombinovanou funkcí je zachytit pracovníka a zabránit tak jeho spadnutí níže, jako jsou například celotělové postroje spojené pevnými řemeny s kotvícími body nebo statickou linkou. Tyto prvky jsou navrženy tak, aby zaměstnancům zabraňovaly dosáhnout krajní hrany, kde hrozí nebezpečí pádu.
Žebříky / štafle	Zařízení používané pro vzestup nebo sestup skládající se ze série příček nebo stupňů mezi dvěma vzpřímenými dlouhými částmi ze dřeva, kovu (štěříny) nebo provazu.
Lešení	Dočasně vyvýšená konstrukce, která je používána jako podpěra pracovníků a materiálu za účelem pomoci při stavbě, údržbě a opravě konstrukcí a staveb.
Trauma z visu	Důsledky, které mohou nastat, pokud osoba visí delší dobu v zařízení pro zabránění pádu. Omezení toku krve, zejména v nohou, může v krátkém čase způsobit vážné kardiovaskulární problémy.
OZO BOZ	Odborně způsobilá osoba podle zákona č. 309/2006 Sb., kterým se upravují další požadavky bezpečnosti a ochrany zdraví při práci v pracovněprávních vztazích a o zajištění bezpečnosti a ochrany zdraví při činnosti nebo poskytování služeb mimo pracovněprávní vztahy (zákon o zajištění dalších podmínek bezpečnosti a ochrany zdraví při práci), v aktuálním znění.
OOPP	Osobní ochranné pracovní prostředky

6. Hlavní opatření podle důležitosti

Již během fáze plánování úkolů musí být dodržena následující bezpečnostní opatření pro prevenci nehod:

1. Vyhněte se práci ve výškách a nad volnou hloubkou

Musí být zvoleno jakékoliv rozumné nebo uskutečnitelné řešení, kterým lze předejít práci ve výškách a nad volnou hloubkou, například prostřednictvím inženýrských technik tak, aby bylo možné práci provádět z úrovně terénu nebo použitím vhodných nástrojů.

2. Zabraňte pádu z výšky

Tam, kde se práci ve výšce nebo nad volnou hloubkou nelze vyhnout, proveďte kolektivní (technická) ochranná opatření (např. plošiny, lešení, ochranné zábradlí, bariéry, výtahy), nebo jako druhou možnost proveďte osobní ochranná opatření (např. zádržné nebo záchytné vybavení) za účelem zabránění pádu osob či předmětů / materiálu.

3. Minimalizujte následky pádu

Tam, kde riziko pádu z výšky nemůže být eliminováno, proveďte kolektivní (technická) ochranná opatření (např. bezpečnostní sítě), nebo jako druhou možnost proveďte osobní ochranná opatření (např. záchytným vybavením) za účelem minimalizace následků pádu.

7. Organizace práce ve výškách a nad volnou hloubkou

7.1 Vyhodnocení rizik („Job safety analysis“)

Existuje-li možnost pádu, je nutné provést vyhodnocení rizik před začátkem jakékoliv práce ve výškách a nad volnou hloubkou. Vyhodnocení rizik musí být opakováno v pravidelných intervalech, včetně kontroly a případných úprav a aktualizace příslušné dokumentace, a to minimálně jednou ročně ve spolupráci s útvarem BOZP. Odpovědní vedoucí, osoby vykonávající odborný dohled a ti, kteří kontrolují jakékoliv činnosti v rámci práce ve výškách a nad volnou hloubkou, jsou odpovědní za zajištění dostupnosti aktuálního vyhodnocení rizik. Pro vyhodnocení rizik dále platí následující:

- Pokud dojde ke změně systému, např. pokud dojde k výměně dílů, které mohou fungovat jinak než původní díly, musí být ihned přehodnocena rizika. Přehodnocení rizik je také nutné provést v případě, že dojde k nehodě při srovnatelné práci ve výškách nebo nad volnou hloubkou.
- Při vyhodnocení rizik musí být brána v úvahu mimo jiné četnost práce, délka trvání práce, výška pro plnění úkolů, stav povrchu, na němž se pracuje, a stejně tak závažnost jakékoliv potenciální nehody.
- Při vyhodnocení rizik musí být vyhodnocena všechna možná nebezpečí související s činnostmi v rámci práce ve výškách a nad volnou hloubkou. To zahrnuje mimo jiné i klimatické podmínky (počasí), pokud mohou mít na práci ve výškách a nad volnou hloubkou vliv.

Pro vyhodnocená rizika musí být před prováděním prací ve výškách a nad volnou hloubkou provedena opatření (technická, organizační nebo osobní), zajišťující bezpečnost práce.

Před jakoukoliv prací ve výšce nebo nad volnou hloubkou a v rámci přípravy pracovního povolení tam, kde je to nutné (viz 7.3.4), musí odpovědný vedoucí, odborný dohled a pracovníci zkontrolovat, zda jsou pracovní podmínky stejné, jako v dokumentu o vyhodnocení rizik, nebo je nutné posoudit a zvážit aktuální stav.

Podrobné informace jsou uvedeny v interní „Směrnici BOZP o hodnocení rizik v oblasti bezpečnosti práce a ochrany zdraví při práci“.

7.2 Technická opatření

Veškeré vybavení, které je nezbytné pro práci ve výškách a nad volnou hloubkou, musí být řádně udržováno v souladu s pokyny výrobce a právními předpisy. Kontrola vybavení, vizuální či periodická, musí být provedena a řádně zdokumentována kompetentní osobou, aby bylo jisté, že je vybavení v dobrém technickém stavu.

Vybavení pro práci ve výškách a nad volnou hloubkou musí být před použitím pro práci ve výškách a nad volnou hloubkou ověřeno minimálně vizuální kontrolou.

Za žádných okolností není povoleno používat vadné zařízení. Takové zařízení musí být označeno slovy „mimo provoz“ a musí být zabráněno jeho použití, dokud nebude opraveno kompetentní osobou nebo nebude zlikvidováno.

7.2.1 Trvalý fixní přístup a plošiny

Všude kde je to možné, musí být instalovány trvalé fixní přístupy a plošiny s bezpečným přístupem a výstupem, bezpečným a dostatečným prostorem a ochranným zábradlím (přínejmenším vybaveným horní tyčí / madlem, střední tyčí a ochrannou lištou / zarážkou u podlahy).

Instalace trvalých fixních přístupů a plošin musí být zvážena ve fázi plánování / projektování nových zařízení nebo hlavních projektů.

Vlastní konstrukce musí být navrženy tak, aby byly v souladu s uznávanými normativními požadavky a průmyslovými standardy vyplývajícími z bezpečné praxe.

7.2.2 Lešení / dočasné plošiny

- Musí být zaveden proces správy veškerého lešení.
- Lešení a dočasné plošiny musí být v souladu s touto směrnici a právními předpisy.

- Stavbu lešení může provádět vždy jen odborně způsobilý lešenář (zaměstnanec proškolený pro lešenářské práce), který je přímo odpovědný za montáž, úpravu nebo demontáž veškerého lešení podle pokynů a návodu výrobce.
- Kompetentní osoba (vedoucí pracovník) musí zajistit, aby bylo každé lešení vyhovující a bezpečné jak před prvním použitím, tak i po jakékoliv události, která by mohla ovlivnit jeho stabilitu. Kontroly se musí opakovat pravidelně.
- Lešení musí být označeno informací pro uživatele, zda je či není bezpečné jej použít. Bez označení: „Nepoužívat!!!“, s inspekčním štítkem (obsahuje periody kontrol, maximální povolené zatížení na m², kontakt na osobu, která lešení postavila) pro záznam pravidelných kontrol dočasné stavební konstrukce/lešení, je lešení považováno za bezpečné.
- Jakékoliv lešení, které je považováno za nebezpečné, musí mít odstraněný nebo zakrytý přístupový žebřík a být uzamčeno. Inspekční štítek musí být odstraněn a musí být nahrazen označením “nepoužívat”.
- Před vstupem na lešení musí zaměstnanec zjistit informace o maximálním možném zatížení lešení. Tyto informace zaměstnanec zjistí z inspekčního štítku, případně během školení nebo z návodu od výrobce.
- Pracovníkům musí být během montáže, používání a demontáže lešení zajištěn bezpečný přístup na lešení a stejně tak výstup z lešení.
- Vedoucí zaměstnanec je povinen nechat instalovat nebo zajistit instalaci trvalé fixní plošiny na místě, kde je opakovaně na stejném místě a pro stejný účel používáno lešení, pokud instalaci trvalé fixní plošiny umožňuje okolní prostředí.

7.2.3 Přenosné žebříky / štafle

- Práce z přenosných žebříků musí být minimalizována, jak jen to je možné. Pokud je možné provést práci jinak a bezpečněji než z přenosného žebříku, má takové řešení přednost.
- Pokud je práce z přenosných žebříků nutná, uživatelé musí být obeznámeni se správným používáním těchto žebříků, zejména vždy zohlednit aktuální počasí a povětrnostní podmínky.
- Žebříky musí být vždy používány pouze pro přístup / výstup a krátkodobé úkoly, pokud není k dispozici žádné jiné vhodné alternativní řešení.
- Osoby používající žebříky musí být schopny používat obě ruce a nohy a musí udržovat alespoň tři kontaktní body s žebříkem.
- Žebříky musí být v souladu s touto směrnicí a právními předpisy.
- Žebříky musí být bezpečně uloženy a udržovány.
- Žebříky musí být pravidelně kontrolovány ve 12měsíčních periodách a v případě poškození a s tím spojené neprovozuschopnosti musí být řádně označeny vedoucím nebo jím pověřeným zaměstnancem.
- Stav a vhodnost použití žebříku vizuálně zkontroluje zaměstnanec vždy před zahájením práce s žebříkem. Používání poškozených žebříků je zakázáno. V případě zjištění vady žebříku oznámí zaměstnanec tuto vadu vedoucímu zaměstnanci. Poškozené žebříky jsou likvidovány nebo opravovány vedoucími zaměstnanci nebo jimi pověřenými zaměstnanci.

7.2.4 Mobilní zdvihací plošina (MZP)

- Používání jakékoli MZP musí být v souladu s pokyny výrobce, zejména:
 - MZP musí být pravidelně kontrolovány kompetentní osobou;
 - MZP musí být používány pouze na pevných, rovných plochách;
 - nachází-li se MZP ve zvýšené poloze, nesmí být v pohybu, pokud pro to nejsou speciálně navrženy a pokud prostředí, ve kterém jsou používány, neumožňuje bezpečný pohyb ve výšce;

- zvláštní pozornost se musí věnovat nadzemnímu elektrickému kabelu.
- Každý pracovník používající MZP musí být způsobilý k její obsluze a zohlednit maximální pracovní výšku a zatížení podle pokynů výrobce.
- Pracovníci na MZP musí být vybaveni záchytným systémem ukotveným na vhodném kotevním bodě podle požadavků výrobce.
- Plocha, na níž se MZP používá, musí být vespod uzavřená.
- Je zakázáno zdvihát osoby vysokozdvížným vozíkem / čelním nakladačem / apod., pokud není použita speciálně navržená a schválená / ověřená pracovní klec.

7.2.4.1 Pracovní klece

- Osoby je možné zvedat pouze ve schválených a ověřených pracovních klecích.
- Zvedání klece, v níž se nachází osoba (osoby), musí být prováděno pouze zařízeními certifikovanými pro tento účel.
- Pracovníci nesmějí vstupovat ani vystupovat z klece, pokud se nachází ve výšce, s výjimkou stavu nouze.
- Musí být zajištěn spolehlivý komunikační prostředek mezi tím, kdo se nachází v kleci a tím, kdo zvedání klece obsluhuje.
- Osoba obsluhující zvedání pracovní klece, musí být kompetentní a oprávněná k této činnosti. Zvedací zařízení musí mít tato osoba po celou dobu pod kontrolou.
- Pracovní klec nesmí být pozastavena nad ostatními pracovníky.

7.2.5 Kotevní body

- Trvalé kotevní body musí být navrženy a umístěny tak, aby unesly požadovanou zátěž, a musí být pravidelně kontrolovány kompetentní osobou.
- Dočasné kotevní body musí být před použitím ověřeny kompetentní osobou (vedoucím zaměstnancem), aby bylo zajištěno, že jsou schopny unést požadovanou zátěž.

7.2.6 Ochranná zábradlí a ohrazení

- Na odkrytých okrajích všech pracovních oblastí, ze kterých může osoba nebo předměty / materiál spadnout, musí být zajištěna vhodná ochrana obvodové hrany, například:
 - na okrajích mezaninových podlah, chodníků, schodišť a ramp;
 - v horních částech dílen, konstrukcí a střechech, kde je vyžadován přístup;
 - kolem otvorů v podlahových a střešních konstrukcích;
 - na okrajích šachet, jam a dalších výkopů;
 - na okrajích horní hrany etáže lomů;
 - na horních částech vozidel, kde je nezbytné provádět práci, například v rámci údržby nebo přípravy k nakládání / vykládání.

7.2.7 Mobilní zařízení

- Tam kde je po určitých pracovních vyžadován vstup a výstup na / z vysokých ploch nákladních automobilů, silničních vozů, tankerů, těžkých důlních zařízení apod., musí být zajištěny prostředky pro bezpečný přístup / výstup a bezpečnou práci na zvýšené ploše, např. formou instalace vhodných ochranných nebo kotevních bodů a záchytného systému.

7.2.7.1 Bezpečnostní pracovní prostředky na nakládacích a vykládacích stanicích

- V případě, že pracovníci musí pracovat na velkoobjemových cisternách, např. otevírají nebo zavírají poklopy nebo umísťují plnicí hubici, musí jim být poskytnuta bezpečná pracovní plocha,

kteřá pracovníkům umožní provést tyto úkoly bezpečně. Preferovanou možností je vytvoření plošiny přímo na nakládací stanici. Pokud to není možné, musí být zajištěna bezpečná pracovní plošina v blízkosti místa nakládky tak, aby bylo možné bezpečně otevírat / zavírat poklopy.

- Všechny nové velkoobjemové cisterny vyšší než 1,5 metru musí být vybaveny plošinou s ochrannou proti pádu (zábradlí) přímo na nakládací stanici.
 - Pro stávajících instalace musí být bezpečné pracovní plošiny zajištěny v souladu s odsouhlaseným plánem.
- V případě, že osoby musí pracovat na vozidlech, např. za účelem přikrytí / odkrytí nákladu plachtou nebo během ručního nakládání, musí jim být poskytnuty prostředky, které jim umožní vykonávat tyto úkoly bezpečně, jako jsou pracovní plošiny / bariéry nebo zádržné systémy (např. nadzemní záchranné systémy).

7.3 Organizační opatření

7.3.1 Plánování

Všechny práce ve výškách a nad volnou hloubkou musí být řádně naplánovány a zorganizovány v souladu se zásadami bezpečnosti práce a s přihlédnutím k výsledkům vyhodnocení rizik. Prioritou je nalezení všech rozumných možností, jak zabránit práci ve výšce nebo nad volnou hloubkou.

Podrobnost plánování a nezbytná opatření závisí zejména na typech úkolů a vyhodnocených rizicích.

- Způsob komunikace mezi pracovníky musí být předem určen a všichni zúčastnění pracovníci s ním musí být obeznámeni.
- Dohled nad pracemi ve výškách a nad volnou hloubkou musí provádět odpovědná a kompetentní osoba.
- Základní a specifický záchranný a únikový plán musí být stanoven předem s ohledem na konkrétní nebezpečí, která souvisí s prací ve výškách, např. jak může být v případě nouze jednotlivec vyproštěn ze závěsu.
- Zvláštní pozornost musí být věnována plánování práce v případě, že je do práce zapojeno více pracovních skupin (vlastní zaměstnanci a / nebo dodavatelé), nebo by více pracovních skupin mohla práce ve výškách a nad volnou hloubkou ovlivnit.
- Vedoucí zaměstnanec nebo OZO BOZ může vyžadovat plán upřesňující, jak se mají jednotlivé položky zvedat a jakým způsobem se mají kontrolovat rizika.

7.3.2 Bezpečné pracovní postupy

Bezpečné pracovní postupy musí být stanoveny na základě vyhodnocených rizik a zároveň musí být zdokumentovány. Bezpečné pracovní postupy musí být kontrolovány v pravidelných intervalech a upraveny v případě, že se naskytou nové související informace a poučení vyplývající z předchozích případů.

- Bezpečné pracovní postupy definují povinnosti všech osob, které se podílejí na práci, včetně těch osob, které v případě nehody přivolají nebo poskytnou první pomoc.
- Bezpečné pracovní postupy definují, jak a v jakém pořadí musí být úkoly prováděny.
- Bezpečné pracovní postupy musí být poskytovány ve vhodném jazyce a takovým způsobem, aby všechny osoby, které jsou zapojeny do práce ve výškách a nad volnou hloubkou, rozuměly všem požadavkům.
- Pokud pracovníci nerozumí jazyku, ve kterém jsou bezpečné pracovní postupy uvedeny, musí být informováni v jejich jazyce či jakýmikoliv jinými prostředky. Toto musí být zdokumentováno a odpovědný vedoucí se musí ujistit, že pracovníci všemu rozumí.

7.3.3 Sankční opatření

Při porušení zásad bezpečnosti práce nebo bezpečnostních pravidel mohou být uplatňována sankční opatření vůči zaměstnancům podle zákoníku práce a vůči smluvním partnerům podle smlouvy.

7.3.4 Systém povolení k práci

V případě, že při vyhodnocení rizik bylo zjištěno riziko úrazu, které nelze zmírnit technickými nebo organizačními prostředky, musí být tato práce ve výšce nebo nad volnou hloubkou provedena jedině na základě povolení k práci. Formulář povolení k práci ve výškách a nad volnou hloubkou je uveden v příloze č. 1 této směrnice.

Povolení k práci poskytuje formální kontrolu a ujištění se, že je vše nachystáno v souladu se zásadami bezpečnosti práce před tím, než pracovníci začnou vykonávat práci ve výškách nebo nad volnou hloubkou. Určuje také komunikační prostředky mezi vedoucím pracovníkem, dozorcí osobou a těmi, kteří práci provádí.

Používání povolení k práci zaručuje, že odpovědný vedoucí nebo odborný dohled zkontroluje a schválí nezbytná opatření a potvrdí, že daný druh práce ve výšce nebo nad volnou hloubkou je bezpečný. To vyžaduje, aby byla daná osoba vyškolená v příslušné problematice a obeznámena s riziky práce ve výškách a nad volnou hloubkou.

Povolení k práci musí být vyplněno vybranou osobou, která je kompetentní a vyškolená pro pracovní rizika při práci ve výškách a nad volnou hloubkou. Povolení k práci musí být provedeno pro každý prováděný úkol a musí být obnoveno pro každou směnu. Povolení k práci musí:

- specifikovat úkoly práce ve výškách a nad volnou hloubkou, pro které bylo povolení vydáno;
- stanovit osobu odpovědnou za zajištění nezbytných bezpečnostních opatření a kontrolování bezpečnosti při každé fázi, kdy probíhá práce;
- zaznamenat jména osob (zaměstnanců i dodavatelů) s povolením k vykonávání práce ve výškách a nad volnou hloubkou a časové období, ve kterém budou práce probíhat;
- stanovit, jaké nezbytné ochranné prostředky mají být použity;
- na základě vyhodnocení rizik nastavit kontrolu a nouzová záchranná opatření;
- obsahovat pole pro záznam faktu, že byly všechny práce ukončeny a všechny osoby opustily prostor, kde byla práce ve výškách a nad volnou hloubkou konána;
- obsahovat pole pro komentáře, návrhy zlepšení či nová ponaučení;
- obsahovat pole pro podpis.

Odpovědní vedoucí, odborný dohled a ti, kteří kontrolují jakoukoliv práci ve výškách a nad volnou hloubkou, musí poté, co byla zahájena práce ve výškách a nad volnou hloubkou, kontrolovat místo vykonávané práce tak, aby bylo zajištěno dodržení schváleného bezpečného systému práce. Jedná se o rozhodující krok v rámci ochrany zdraví zaměstnanců.

7.3.5 Komunikace

Je-li to na základě výsledků vyhodnocení rizik potřeba, musí odpovědná osoba sdělit příslušné zásady bezpečnosti práce před zahájením práce ve výškách a nad volnou hloubkou všem pracovníkům, kteří budou práci ve výšce nebo nad volnou hloubkou provádět.

Je-li to na základě výsledků vyhodnocení rizik potřeba, musí být vždy zachována přímá komunikace na základě přímé viditelnosti nebo rádiový kontakt.

V případě, že je použito zařízení pro zvedání osob nebo jistící zařízení, musí mít příslušná obsluha toto zařízení vždy po celou dobu používání pod kontrolou a musí jej obsluhovat podle pokynů výrobce.

7.3.6 Kontroly

Veškeré vybavení nezbytné k provádění prací ve výškách a nad volnou hloubkou musí být řádně udržováno v souladu s pokyny výrobce a platnými právními předpisy. Aby bylo zajištěno, že vybavení je bezpečné, musí být pravidelně kontrolováno vedoucím nebo jím pověřeným zaměstnancem.

- Kontroly musí být plánovány a musí být pravidelně prováděny vedoucím nebo jím pověřeným zaměstnancem.
- Kontroly musí být zdokumentovány, aby existovala jistota, že kontrola byla provedena.

- Nově postavené a / nebo dočasné konstrukce, např. lešení či plošiny, musí být kontrolovány kompetentní osobou před prvním použitím a následně v pravidelných intervalech (zpravidla jednou za 14. dní, nejméně však jednou za 30 dnů) nebo v případě události, která by mohla ovlivnit jejich pevnost nebo stabilitu.
- Ochranné a dodatečné vybavení (včetně osobních ochranných prostředků) musí být před použitím zkontrolováno podle specifikace a předpisů výrobce.

7.4 Personální opatření

7.4.1 Kompetence zúčastněných osob

Pouze osoby, určené Společností, s dostatečnými dovednostmi, znalostmi a zkušenostmi, které jsou zdravotně a tělesně způsobilé mohou vykonávat práce ve výškách a nad volnou hloubkou. Před první prací ve výšce a nad volnou hloubkou musí každá osoba absolvovat praktický výcvik na pracovišti pod dohledem vedoucího nebo jím určeného proškoleného zaměstnance.

7.4.2 Školení

Školení vedoucích pracovníků určených pro práci ve výškách a nad volnou hloubkou musí být prováděno pravidelně, nejméně jednou za dva roky. Školení dělníků určených pro práci ve výškách a nad volnou hloubkou musí být prováděno pravidelně, nejméně jednou ročně. Přitom platí následující:

- školení provádí vedoucí zaměstnanec nebo OZO BOZ nebo odborní školitelé;
- pokud dojde ke změně postupu práce, vybavení, osobních ochranných pracovních prostředků (OOPP) či existují nová rizika při práci, musí být před zahájením práce provedeno dodatkové školení;
- školení musí být řádně dokumentováno včetně ověření znalostí zaměstnanců testem
- školení musí být přizpůsobené postupu na daném pracovišti a musí obsahovat instrukce o tom, jak používat osobní ochranné pracovní prostředky;
- další osoby, kterých se může i pouze okrajově týkat jakákoliv práce ve výškách a nad volnou hloubkou, musí být proškoleny v chování poblíž pracoviště, na kterém probíhá práce ve výškách a nad volnou hloubkou kvůli zabránění nehodě;

7.4.3 Fyzická kondice pro provádění práce ve výškách a nad volnou hloubkou

Pro některé práce ve výškách a nad volnou hloubkou je schopnost pracovníka vykonávat práci ve výškách a nad volnou hloubkou zásadní. To musí být posouzeno ve vyhodnocení zdravotních rizik, které je zohledněno v povolení k práci, a navíc také vyžadováno v rámci zásad bezpečnosti práce. Veškerá vyhodnocení zdravotního stavu musí být provedena lékařem, který musí být informován o pracovním zařazení zaměstnance dle kategorie prací, aby byl schopen udělat správný lékařský posudek.

Jestliže má pracovník důvod se domnívat, že jeho kondice či kondice spolupracovníka je nedostatečná pro práci ve výškách a nad volnou hloubkou, pak o tomto stavu musí informovat odpovědného vedoucího nebo jiného nadřízeného a nepokračovat dále v jakékoliv práci ve výškách nebo nad volnou hloubkou.

Jestliže o kondici pracovníka existují pochyby, nesmí dotyčný začít nebo pokračovat v práci ve výškách nebo nad volnou hloubkou, a musí se podrobit mimořádné lékařské prohlídce k prokázání zdravotní způsobilosti pro práci ve výškách a nad volnou hloubkou. V souladu s právními předpisy smí být před zahájením práce po pracovníkovi požadováno podstoupení testu na alkohol nebo jiné návykové látky.

7.4.4 Osobní ochranné pracovní prostředky (OOPP)

- Pokud bylo při vyhodnocení rizik zjištěno riziko, že pracovníci mohou během práce ve výškách a nad volnou hloubkou nebo při pádu z výšky ztratit svou přilbu, musí si pracovník přilbu připevnit popruhy kolem brady, aby nedošlo k jejímu pádu.
- Všechny osobní ochranné prostředky, včetně zvláštního vybavení proti pádu, musí vyhovovat právním předpisům a musí být používány a skladovány podle pokynů výrobce.

- Vybavení zničené pádem nebo označené během kontroly jako nevhodné pro další použití musí být zlikvidováno.
- Pokud jsou používány osobní ochranné prostředky proti pádu, celá ochranná souprava skládající se z několika součástí musí být v případě pádu schopna chránit uživatele.
- Pokud je v rámci zásad bezpečnosti práce vyžadováno, aby byly osoby ve výšce odpojeny od jištění a k jištění znovu připojeny, musí být použit systém dvojího jištění, který zajišťuje, že osoby budou při práci ve výšce jištěny po celou dobu.

7.4.4.1 Zádržný systém

- Používá se pouze tehdy, když nelze použít pracovní plošiny, pevné bariéry nebo jiné bezpečnější možnosti.
- Používá se pro práci do dvou metrů od otvoru nebo okraje, kde existuje potenciální riziko pádu.

7.4.4.2 Záchytný systém

- Používá se pouze tehdy, když nemohou být použity jiné jistící prvky, které zabraňují pádu z výšky, a vyhodnocení rizik vyžaduje použití záchytného vybavení.
- Používání postrojů pro celé tělo je povinné. Volba lana závisí na identifikaci oblasti pádu (lano absorbující náraz nebo navíjecí lano). Všechny postroje by měly být vybaveny závěsnými popruhy proti traumatu z visu.
- Použití jednoduchých tělních pásů namísto plných postrojů pro zabránění pádu je zakázáno.
- Osoby používající záchytné vybavení nesmí nikdy pracovat bez dohledu a musí před zahájením práce zkontrolovat pracovní oblast, aby zajistily, že v potenciální dráze pádu nejsou žádné překážky.
- Od počátku práce musí být jasně určeno, jak může být visící osoba vyprostěna a kde je uloženo vybavení k tomu potřebné.

8. Havarijní plán

Účinná opatření pro oznámení nouzové situace při práci ve výškách a nad volnou hloubkou a rychlé zajištění záchranné operace jsou velmi důležitá. Havarijní plán musí být sestaven v závislosti na povaze každé práce ve výšce nebo nad volnou hloubkou a vyhodnocených rizicích. V závislosti na hodnocení rizik a dostupnosti může záchranu provádět interní nebo externí záchranný tým, například jednotka hasičského záchranného sboru.

- Vyhodnocení rizik nebo směrnice o bezpečnosti práce musí určit, jaké lidské schopnosti a vybavení je potřebné pro sestavení záchranného týmu.
- Záchranný tým musí být vhodně trénován pro účel efektivní záchrany osob v případě nehody.
- Záchranný tým si musí před zahájením záchrany dohodnout komunikační metody.
- V případě, že je nutné záchranné zdvihací zařízení (trojnožka, jeřáb, kladkostroj), všechny prvky záchranného vybavení musí být dostatečně silné, aby unesly zachraňovanou i zachraňující osobu zároveň.
- Musí být zaveden vhodný záchranný postup pro případ, že osoba zůstane zavěšená v záchytném systému, aby se snížilo riziko "poranění při zavěšení" – trauma z visu.

9. Specifická témata ke zvážení

9.1 Uzavřené prostory

- Pro detailní informace a požadavky týkající se vstupu a práce v uzavřených prostorech si přečtěte související směrnici s názvem "Vstup a práce v uzavřených prostorech".

9.2 Lomy

- Musí být přijata vhodná opatření ke snížení rizika pádu přes okraj horní hrany etáže v lomu, např. fyzickými bariérami (např. bermami, zábradlím, zádržným vybavením), varováním a školením.
- Pokud používáte ochranné proti-pádové systémy, mějte na paměti nebezpečí vyplývající z pohybu nebo otáčení zařízení.
- Pro další informace a požadavky si přečtěte směrnici s názvem “Bezpečnost při řízení vozidel”.

9.3 Místo dopadu

- Aby se zabránilo úrazům padajícími předměty, je třeba přijmout veškerá rozumná nebo praktická opatření, aby se pádu čehokoliv zabránilo.
- Není-li možné riziko pádu předmětů vyloučit, musí být jasně vyznačena a zablokována oblast, ve které mohou padající předměty někoho zasáhnout, nebo musí být pracovníkům poskytnuta odpovídající ochrana, např. pomocí bezpečnostních klecí / tunelů nebo bezpečnostních sítí.
- Výstražná páska není považována za skutečně zádržný prvek.
- Vybavení, které je vystaveno podmínkám, jež mohou způsobit jeho poškození (např. nepříznivé počasí, náhodné poškození), musí být ve vhodných intervalech kontrolováno na základě výsledků vyhodnocení rizik.

10. Nákup nového vybavení / rekonstrukce

Před nákupem nového vybavení nebo před zahájením rekonstrukce, při kterých bude nutné provádět práce ve výškách a nad volnou hloubkou, musí být provedeno hodnocení rizik. Hodnocení provádí dodavatel a určená odpovědná osoba v prevenci rizik (OZO BOZP), která musí být zapojena do přípravy co nejdříve již v období plánování.

Dodavatel a projektový tým musí zohlednit technická opatření tak, aby si byli jisti, že práce ve výškách a nad volnou hloubkou může být prováděna bezpečně a efektivně. Zvláštní pozornost musí být věnována případným záchranným operacím, např. dostatečnému rozměru přístupových dveří nebo vyhrazenému prostoru pro instalaci záchranného vybavení.

11. Dodavatelé / externí společnosti

Pokud jsou pro práci ve výškách a nad volnou hloubkou najati dodavatelé či subdodavatelé, pak je nutné, aby všechny technické a organizační postupy a osobní povinnosti pro zajištění bezpečnosti všech dotčených osob byly dokonale stanoveny, kontrolovány a dokumentovány.

Pro další informace si přečtěte směrnici s názvem “Bezpečnost dodavatelů a návštěv”.

12. Přílohy

Příloha č. 1 – Práce ve výšce a nad volnou hloubkou – Povolení

Aktuální intranetový odkaz této směrnice:

<https://hcgrouppnet.sharepoint.com/sites/intranet-cz/cs-CZ/Stranky/Bezpecnost-a-ochrana-zdravi-pri-praci.aspx>

Příloha č. 1

Práce ve výšce a nad volnou hloubkou – Povolení

Závod / provoz:	
Datum:	
Místo:	
Platné od – do:	
Plánovaná činnost (Příkaz práce č.):	

Kontrolní list

Ano Ne ¹⁾

Kontrolní list	Ano	Ne ¹⁾
Bylo provedeno a dokumentováno hodnocení rizik?		
Byly určené postupy projednány a dobře pochopeny pracovní skupinou, která bude provádět práci?		
Je zajištěn bezpečný přístup na pracoviště a možnost úniku z pracoviště?		
Jsou stanovena opatření pro případ nouze a byli s nimi pracovníci seznámeni?		
Jsou nově postavené nebo trvalé konstrukce (plošiny, lešení, ...) bezpečné?		
Jsou připravené prostředky pro zajištění proti pádu vhodné pro tuto činnost a jsou v dobrém stavu?		
Bylo provedeno bezpečné zajištění místa, nad kterým se pracuje?		

1) Pokud byla některá z otázek odpovězena Ne, prosím vysvětlete

Zvláštní pokyny / bezpečnostní opatření, která je třeba dodržovat:

Členové pracovní skupiny	Proškolen pro práci ve výšce?	
	Ano	Ne ²⁾

2) Pokud byla některá z otázek odpovězena Ne, prosím vysvětlete

Schválení povolení pro práci ve výšce

Potvrzuji, že jsem provedl všechna potřebná opatření, aby práce proběhly za všech okolností bezpečně bez porušení předpisů.

Podpis vedoucího pracovní skupiny	Podpis vedoucího provozního úseku

Záznam ukončení práce

Potvrzuji, že práce proběhly bezpečně a pracoviště bylo připraveno k dalšímu bezpečnému použití.

Datum a čas ukončení prací:	
Komentáře, návrhy zlepšení či nová ponaučení:	

Podpis vedoucího pracovní skupiny	Podpis vedoucího provozního úseku